

Uredništvo in upravnništvo:
Maribor, Koroške ulice 5.

„STRAŽA“

izhaja v ponedeljek, sredo in petek
popoldne.

Rokopisi se ne vračajo.

Z uredništvom se more govoriti
vsak dan od 11. do 12. ure dopold.

Telefon št. 113.

STRAŽA

Naročnina listu:

Celo leto 12 K
Pol leta 6 K
Četiri leta 3 K
Mesečno 1 K

Posamezne številke 10 v.

Zunaj Avstrije celo leto 17 K.

Inserati ali oznanila

se računijo s 15 vin. od 6redne
petitvrste; pri večkratnih ozna-
nih velik popust.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Št. 123.

Maribor, dne 23. oktobra 1912.

Letnik IV.

Dan vstajenja — Vojska križa proti polumesecu.

(Piše prof. Anton Bezenšek.)

Zofija, 18. oktobra.

„In hoc signo vinces.“

Danes je napočil že dolgo pričakovani dan, ko se začne odklepiti okovi iz rok krščanskih sužnjov v Evropi. Tukaj, kakor v Belgradu in v Atenah, čitajo vladarji pred vojaštvom in narodom, pod milim nebom in v božjih hramih slavnostne vojne manifeste, kateri povzročajo povsod veliko navdušenost. Zdaj se gre v boj za križ sveti in za svobodo zlato.

V manifestu bolgarskega carja so posebno značilni sledeči stavki:

„Za Riško planino in tam za Rodopami naši bratje po krvi in veri do danes — 35 let po našem osvobojenju — niso mogli živeti, kakor se spodobi za človeka.“

Solze balkanskega sužnja, klici milijonov kristjanov so dirnili naša srca, srca njihovih sobratov in sovornikov, kateri imamo zahvaliti svobodo in mirno življenje velikej krščanski osvoboditeljki.

Naše miroljubje je pri kraju. Da pomoremu potlačnemu krščanskemu ljudstvu, ni drugega pripomočka kot orožje. Samo na ta način mu moremo ohraniti življenje in last. Anarhija na Turškem je škodljiva tudi za razvitek naše države.

Humano krščansko čuvstvo, sveta dolžnost, bratu pomagati, kadar mu grozi propast, ter čast in dostojanstvo Bolgarije so mi naložili dolžnost, poklicati sinove domovine naše pod zastavo.

Naše delo je pravo, veliko in sveto. S pobožnim upanjem na varstvo in pomoč Vsevišnjega naravnjam bolgarskemu narodu, da je vojska za človeške pravice kristjanov na Turškem napovedana!

Ta manifest je tiskan z debelimi pismenkami na velikih lepakih, prilepljen po oglih prestolnice, kakor tudi po vseh provincijalnih mestih, po vseh trgih in vaseh.

Čitajo ga starci, žene in otroci — možje in pa fantje so vsi pod orožjem na turški meji — čitajo s pozornostjo, kar piše car svojemu narodu o krščanskih sužnjih, o bratih, zadržanih pod turškim jar-

mom tam za planinami, o njihovem osvobojenju s pomočjo božjo in z narodnimi žrtvami. Starci se zamisljajo, žene in otroci na tihem solze pod vtiskom teh v srce segajočih besedi. Njih možje, brati in očetje pa med tem že korakajo junaški preko turške meje. Spremlja jih zvonjenje iz vseh cerkva, kakor da bi zvonilo k procesiji vstajenja.

Na najvišjem prostoru v Zofiji stoji nova veličanstvena cerkev sv. Aleksandra, sezidana prošla leta v spomin osvobojenja Bolgarije. V njej je velikanski zvon, čegar glas se le ob posebno svečanih prilikah razlega. To je gotovo največji zvon na cellem Balkanu. Kako mogočno on danes zvoni, celo uredni doni in pritrkujejo mu drugi ubrani zvonovi. To dirne srce človeka, ako pomisli, da pomeni to zvonjenje odkritje nove dobe za kristijane in Slovane na Balkanu.

Prekrasen dan je danes. Zjutraj je napočila ona zora, o kateri poje hrvatski pesnik, da prinese dan Slovanom:

„Zora puca od Balkana,

Bit' će dana!“

Ta dan, ta zaželjeni dan je napočil. Zlato solnce sijé danes iz jasnega neba in topli hladno zemljo, ki leži v jesenskem počitku in ki bo poškopljena danes ali jutri obilo s človeško krvjo.

Brez žrtv ni odrešenja! Padlo jih bo mnogo na polju časti, a padli bodo v boju za „križ (križ) častni i slobodu zlatnu.“ Njih imena pa bodo slovela večno v spominu onega naroda, za čegar svobodo so se žrtvovali.

Jako lepe pridige so bile danes po vseh večjih cerkvah.

Pri onej pridigi, katero je imel s pobožno in rodoljubno navdušenostjo metropolit Metod v Staro-Zagorski katedrali, je bil navzoč car Ferdinand in kakor se od tam brzojavno poroča, je bil jako ganjen. Po končani pridigi je pa car sam od svojega prestola, ki je bil zanj v cerkvi pripravljen, prečital z visokim glasom in z veliko navdušenostjo — gornji manifest.

V tukajšnji stolnej cerkvi je bila pri službi božji navzoča carica, vsi bolgarski ministri, srbski polnomočni minister Spalajkovič in grški minister Panas. Pred cerkvenim vhodom je ljudstvo živahno pozdravljalo vse te visoke osebe.

Med službo božjo za srečno zmago je imel duhovnik dr. Stefan Cankov ginljiv govor, iz katerega posnemamo sledeče besede: „Nastopil je trenutek miharja in pravice. Mi bom preživeli en veliki teden, teden postov in pokore. A naj pomnimo, da nosimo križ na Golgoti in pričakujemo zmage križa nad polumesecem. Bože naš, Ti si hotel, da vzdignemo orožje, da gremo za svojim vojvodom ter da zmagamo s križem.“

Potem je zapelo duhovstvo z ljudstvom vred: „Z nami Bog“ in „Mnogajta ljeta carju Ferdinandu ter hrabrej armadi.“

Potem se je mnogobrojna množica, ki je polnila prestolno cerkev in trg okoli nje, počasi razšla resnih obrazov, a nadepolna, da bo Vsevišnji uslišal združeno molitev, naj bi bila zmaga križa nad polumesecem sijajna.

Važna socialna vprašanja.

O socializmu je imel v Ljudskem domu v Kranju zanimivo in poučno predavanje dr. Krek. Govornik je razložil, kaj je last, kaj zasebna in kaj javna last, in kako naj se last rabi. Kazal je žalostne posledice, ki pridejo, če človek rabi reči proti volji stvarnikov in če med ljudmi ne vlada načelo pravičnosti in bratovske ljubezni. Mi imamo ne le pravice, ampak tudi dolžnosti do stvari. Rimljan pa teh dolžnosti ni poznal, ker ni poznal krščanskega načela. Nikdar ne sme nobeden rabiti kakšne stvari tako, da bi splošnosti z njo škodoval, če je tudi ta stvar njegova. Liberalizmu so ti pojmi tuji. Delajo se velikanske zveze podjetij, katere vodi ena roka, z namenom, da oderuhi lože bogate. Drugim ljudem se na ta način dela krivica in odtod prihaja draginja. Posameznik bi moral imeti pravico, da bi se uprl tej koncentraciji kapitala. Delajo se razni poizkusi, kako bi se nastopilo proti kapitalizmu. Socialist pravi: Javna oblast ali država naj vzame v roko vse pridelovanje. Ta rešitev bi za pridelovanje v raznih podjetjih ne bila popolna in dobra. Dobili bi veliko četo uradnikov. Vsa bi izkušal vleči veliko plačo, pa malo delati. Naše železnice, ki so v državnih rokah, slabo stojé. Javna last pač morajo biti premogokopi in vodne sile, ker to dvoje najbolj rabi veliki obrt, to dvoje naj se podržavi. V Kranju

Ime vasi: Krištanci. Ime grba: sürotka. — Sürotka je večja mlaka v vasi. Voda je vso leto nekako bela. Morda so sosedne vasi Krištance s tem hotele vznemiriti, češ, da imajo mesto vode sürotko, to je tista voda, ki se cedi iz mehkega sira. Na severo-vzhodni strani vasi je velik gozd, obdan z globokim jarkom. Tudi tukaj je stal svoje dni močan grad, ki pa se ni mogel uspešno braniti zoper navale divjih Turkov.

Ime vasi: Križevci. Ime grba: vajkar. — Vajkar, to je štreja ali klopčič rudeče niti, s katero zaznamuje gospodinja perilo.

Ime vasi: Logarovci. Ime grba: hudič na lanci.

Ime vasi: Lukavci. Ime grba: botolenke. — Botolenke so debela, rudeča in precej kisle jabolka. Tukaj edino je še ostal grad, ki pa je le ostanek nekdanjega močnega lukavskega gradu, ki je dolgo vrsto let gospodoval čez Mursko polje. Sedaj je ta gradič lastnina gospe Scheukl. Pred nedavnim časom so zopet napravili stolp, ki ga je moral baje dati podreti prejšnji posestnik gradu. Tik ob gradu je še pristava, katero imata zdaj dva posestnika.

Ime vasi: Stara nova ves. Ime grba: recak.

Ime vasi: Vučja ves. Ime grba: vuk (volk).

Ime vasi: Salinci. Ime grba: črešnje.

Veržejska župnija.

Ime trga: Veržej. Ime grba: kukavica. — Malo je na Slovenskem krajev, ki bi bili zgodovinsko tako pomenljivi, kakor je ta kraj. In kako tudi ne, saj je imel velik grad, kjer so stolovali verženški vojvodi, ki so se s svojo narodno vojsko v velikih krvavih bitkah odlikovali po svoji hrabrosti ter so bili takorekoč ščit Murskega polja.

Ljutomerska župnija.

Ime vasi: Babinci. Ime grba: rüsa. — Vtepeni kak rüsa“ je psovka. Rüsa je štirinogata in grozna žival, ki živi pa le v živi ljudski domačiji.

(Konec prih.)

PODLISTEK.

Narodni grbi na Murskem polju.

Zbral in napisal Janko Verbajnsčak.

(Dalje.)

Križevska župnija.

Ime vasi: Banovci. Ime grba: Lampiščak. — Lampiščak je precej velik hrastov gozd na vzhodni strani vasi, obdan od vseh strani s širokim in precej globokim jarkom. Torej že lega, kakor tudi ustno izročilo nam pravi, da je stal na tem mestu nekdanj močan grad grofov „Lampe“ (Lamberg?). Že v prastarih časih je moral biti ta kraj pomenljiv, že zaradi tega, ker leži komaj četr ure oddaljen od starodavnega Veržeja. Nas pa ne zanima tukaj tako zelo zgodovina vasi, kakor pa grb, katerega podoba še iz časov grajščakov hranijo na občinskem uradu. Na tej sliki je vpriporjen „lampiščak“ sledeče: Na sredini je velik gozd z gradom na sredini, obdanim z grajskim jarkom, okrog pa je prav živahen sejm. Vas Banovci je imela res nekdanj pravico sejma in lahko trdim, da mora biti ta zanimiva slika še iz tiste dobe. Po tej sliki je bila napravljena tudi zastava, podeljena od cesarja leta 1857.

Ime vasi: Boreci. Ime grba: miha.

Ime vasi: Bučečevci. Ime grba: kajerek (ta-le prvič je odprt in zategnjen e). — Nahrbtna torba, kakoršno še imajo dečki v šolo.

Ime vasi: Bunčani. Ime grba: cvrla. — Cvrla je nekaj jajčena jed. Sosedne vasi so izmislili prislovico: „Bunčka cvrla plot podrta“, s čim žalijo Bunčane na gostijah.

Ime vasi: Grabé. Ime grba: rak. — Tukaj pa omenim, da so tudi Grabé jedna izmed tistih vasi, ki so imele pred stoletji v svoji sredi močne gradove. Tukaj so po ustnem izročilu gospodovali grofje

Grabijanski, ki so bili gospodarji lepega kosa Murskega polja. Vendar še mi dozdej ni znan noben zgodovinski resničen podatek, le Puff navaja v svoji knjigi na strani 74 nagrobni spomenik Andraža Grabinskega, ki je umrl dne 14. aprila 1556, kot zadnji tega slavnega rodu. Iz grba (v rudečem mramorju rudninska lopata) posnamemo, da je bil oženjen s Polixeno pl. Reichenburg, ki ima v grbu kronanega tigra. Kakor sem zasledil, je bil to tisti grabinski grof, ki je moral na deželne stroške prodati svoj gradič veženskem vojvodi Margetiču. Njegov nagrobni spomenik je vzidan na levi zunanji strani mariborske stolnice.

Ime vasi: Grlava. Ime grba: žaba (rega). — Tudi na Grlavi je stal na mestu, kjer imajo sedaj posestniki Makovec, Heric in deloma Marinič svoje sadonosičke, grad, takozvani „Dvorac.“ Ne daleč od „Dvorca“ na južno-zapadni strani vasi pa je bila ob potu, kjer hodijo sedaj Krištančanje (k Sv. Križu, pristava tega gradu. O tem „Dvorcu“ vemo le malo. Nekoliko časa so gospodarili tukaj ljutomerski grofje, potem Oger Mihael Svetonič, tudi grofa Lamberga navajajo ustno izročilo (zgodovinskih podatkov o tem grofu se nam ni nič ohranilo), potem so prišli v posest tega gradu „Branečki grofje“ in slava tega „Dvorca“ je prenehala z neko grofico, zadnjim gospodarjem.

Ime vasi: Ključarovci. Ime grba: güjovina. (tudi ergovina). — Güjovina je odeja za konje in tudi ljudi.

Ime vasi: Iljaševci. Ime grba: čas. — Na gostijah imajo obešeno steklenico na sredini stopa, v kateri je iz lesa izrezljan in lepo pobarvan človek, ki sedi na stolu z rokama navskriž.

Ime vasi: Kokoriči. Ime grba: Brünbica. — To je godbeno orodje, podobno grški liri, ki dela posebno otrokom veliko veselje, ki bi neprenehoma imeli brünbico v zobeh ter s palcem na pero brenkali.

ski deželi smo že storili korake, da vodnih sil razni kapitalisti ne bodo izrabljali v svojo korist. Mi pa vemo dobro, da ima elektrika veliko bodočnost, ker se da moč prenašati. Električna na laž postavlja socialno-demokratski nauk, da mali obrtnik in mali kmet nimata prihodnosti. Za obrtnika in kmeta se lahko napelje toliko električne sile, kolikor je potrebuje. Da se vse v redu vrši, za to naj skrbi javnost, dežela ali država. Marxova trditev o propadu obrta tedaj nima veljave.

Velike družbe naj ostanejo za druge reči lastnice podjetij, ali država naj štiti delavno ljudstvo s tem, da družbam naklada primerno velike davke, tedaj z davčnim vijakom razmerje regulira, in da poskrbi za dobre socialno-politične zakone. Liberalci pravijo: konkurenca in pa delavska pogodba naj bodeta prosti, tako se bo vse uravnalo. V teoriji je ta nauk lep, v resnici je pa ljudstvu škodljiv, ker potem delavec nima nobene moči. To je bilo zlasti takrat, ko je liberalizem prišel v svet, delavec pa niso še poznali nobenega združevanja. Delavstvo je bilo slabo plačano, nastal je proletarijat z žalostnimi posledicami po družinah. Papež Leon XIII. je v krasni delavski okrožnici opozoril na to, da ima država dolžnost, varovati delavca nasproti delodajalcu s socialno-političnimi zakoni. Za napravo takih zakonov se trudimo poslanci. Sem se sme prištevati tudi zavarovalnica za starost in nezmožnost. Novi zakon se bo oziral tudi na kmeta, ker je tudi kmet v gotovem smislu delavec. Stroški teh zavarovalnic se bodo kolikor mogoče naložili na kapitaliste. Država tedaj lahko mirnim potom doseže to, kar zahteva socialna demokracija potom revolucije.

Tudi obrtnikom liberalizem ni prinesel sreče. Razvoj svobodne konkurence je povzročil, da je zdaj mali obrtnik vedno bolj propadal. Zrebljarstvo na Gorenjskem je propadlo popolnoma. Danes je obrtnik po mestih največji revež, večji kot napaden delavec. Po načelu liberalizma so nastali trusti, velike zveze podjetij. Kapitalisti žanjejo, ker sami diktirajo cene in množino izdelave, uničili so pa načelo svobodne konkurence, za katero so se prej tako vneli. Liberalno načelo je laž.

Državi moramo dati pravico nadzorstva nad podjetji. Tega nadzorstva se pa veliki kapital silno brani, ker hoče biti nemotljen pri svojih kartelskih spekulacijah. Nastali so razni karteli, na primer: kondicijski karteli, kjer se stavijo posebni pogoji za kupce. Da se iznebe drago plačanih agentov, so si karteli razdelili trg, določajo tudi, koliko blaga naj posamezne tovarne izdelujejo, da ga ne pride preveč na trg, napravili so si skupne pisarne in vse vodi ena, najbolj vešča roka. Da se ne bo kapital kupičil na strani kapitalistov, naj poskrbi kartelni zakon. Sestavi naj se mešana komisija, ki naj v senatih razsoja o posameznih slučajih, kadar se hoče izsesavati ljudstvo. Te komisije naj bi določevale cene in produkcijo in ob enem tudi nepokorneže — kaznovale.

Krščansko načelo v uravnavi družabnih razmer obstoja tedaj v tem, da naj se premoženjske zadeve regulirajo z davki in da naj se pri podjetjih skrbi za javno kontrolo. Napredek je potreben tudi v javnem življenju. Če ljudstvo bolj napreduje, kot okvir javnosti, v katerem živi, nastane revolucija. Revoluciji je pri nas bila odbita glava s splošno volilno pravico in ljudskim zastopstvom. Turška država ni napredovala tako, kakor so napredovali njeni narodi, zato so ondi vedni upori. Če države napredujejo v narodnem in gospodarskem smislu, potem se razvoj lahko vrši mirnim putem v srečo narodov.

Vojska na Balkanu.

Vojni ples je zarájal svojo krvavo igro preko celega Balkana. Iz vseh delov dežele prihajajo vesti o krvavih bojih. Cel polotok je že prenasičen od smodnikovega dima, povsod teče gorka človeška kri, od povsod se slišijo vzdih ranjenih in trpečih. Bojišč je toliko, da se človek le težko izpozna, in komaj sledi vsem dogodkom. Vojna črta, katero tvori sedanja vojska, je najdaljša, kar jih pozna zgodovina in boj se bje z brezprimerno srditostjo in neizprosenostjo. Kakor smo prerokovali, se je tudi zgodilo: v stotletjih nabrani srd in gnjev, ki je zdaj izbruhnil na dan, ne pozna nobenega usmiljenja, nobenega parda. Zenske in otroci že padajo kot žrtve razbesnelih narodov. Zlasti turška krvoločnost vganja zopet prave orgije. Ker jim je bila do sedaj bojna sreča nemila, se krvavo maščujejo nad podjarmljenimi krščanskimi rodovi. Nekateri vojni poročevalci poročajo o groznih in strašnih činih turških vojakov, ki nečloveško morijo, plenijo, ropajo, požigajo povsod, kjer morajo zapustiti svoje ozemlje.

Specialni vojni korespondent dunajske „Reichspost“ poroča na primer iz Stare Zagore: Ko so se turški vojaki umikali pred prodirajočimi Bolgari ob reki Strumi do Kresne, so vpepelili za seboj vse bolgarske vasi in usmrtili vse prebivalce, ki so jim prišli v pest. Bolgarske čete so našle v Bačevu 150, v Razloskem 100, v Jakorudi 150, v Dolnjem Draglišču 80 in v Razlogu 70 na grozen način umorjenih Bolgarov. Strašen je bil pogled na gorečo vas Mekul; v vasi je bilo vse polno oskrbnjenih človeških trupel, katerim so bile odsekane glave, roke in tudi noge.

Kar se tiče bojev samih, dozdej še ni prišlo do nikakih odločilnejših bitk, pač pa so dosegle balkanske države že lepe vspehe. Do sekaj zmagujejo balkanske države na celi črti, dan za dnem prodirajo globokjeje v turško ozemlje. Črnogorci, Bolgari, Srbi in Grki, vsi so se že poskusili s Turkom in vsi so zmagali. Vsi ti narodi, ki so na glasu pogumnih in nevstrašenih bojevnikov, delajo čast svojemu imenu. Čeprav se le v pričetku vojnih dogodkov, vendar so doprinesli že premnogo dokazov velike hrabrosti. Zlasti napadejo sovražnika radi od blizu, da ga potem v boju mož proti možu, iz oči v oči, zmagajo. Toda tuži Turki se branijo krepko. Pričajo o tem velike številke mrtvih in ranjenih, ki jih imajo balkanske države. Kakor je bilo pričakovati in kakor kaže tudi dosedanja razvrstitev vojske, so Turki vrgli glavni del svojih sil proti Bolgarom, ki so jim najnevarnejši. V bližini Odrina bo prišlo do bitke, ki bo odločujočega pomena za potek cele vojske. Še le že bodo Turki zmagali Bolgare, se bodo obrnili z večjimi silami proti ostalim državam, ki bodo do takrat imele lažje nalogo in bodo gotovo dosegle še veliko vspehov. Vprašanje je samo, ali se bodo Turki posluževali povsem defenzivne taktike ter skrili za odrinske utrdbe, ob katerih naj bi potem Bolgari izkrcavali, ali bodo prešli v ofenzivo ter se spustili z Bolgari v bitko na odprtem polju. Verjetnejše in za Bolgare nevarnejše je prvo. Zgodilo se bo pa skoro gotovo, kar priča tudi to, da skušajo Bolgari obiti turško pozicijo pri Odrinu, ker prodirajo na vzhodni strani in so po zadnjih vesteh v hudem boju s Turki pri Kırkılıssi, ki leži 50 km vzhodno od Odrina.

Oklic.

Na južnovzhodnih mejah naše države divja vojna.

Brez vspeha je bil upor velikih držav, preprečiti to nesrečo. Ze je tekla človeška kri.

Neizrečena beda se razprostira po bojiščih Balkana.

Ranjeni kličejo na pomoč, vendar zastoj, ker primanjkuje najpotrebnejših sredstev, da bi se ohladile bolečine teh nesrečnih, ki so se borili za svojo domovino.

Je torej v prvi vrsti dolžnost avstrijskega „Rdečega Križa“, da na sosednem bojišču v smislu genevske konvencije izvrši svojo človekoljubno nalogo.

„Rdeči Križ“ se ne briga za narodnost, niti za vero ranjenega bojevnika. Samo potreba pomoči razsoja.

Kjerkoli beda kliče, mora nastopiti „Rdeči Križ“. Tako zahteva človeška dolžnost.

Za prvo, najnujnejšo pomoč je avstrijski „Rdeči Križ“ že sklenil odposlati zdravnike, postrežnike, obvezila in sanitetni material, kakor tudi barake vojskujočim se narodom brez razlike zastave.

Žalibog ne dopustijo sredstva avstrijske družbe „Rdečega Križa“, da olajša zadostno od dneva do dneva naraščajočo vojno bedo, kakor to zahteva krvava sila.

Avstrijski „Rdeči Križ“ se obrača zato naj vse plemenite ljudi, da mu kolikor mogoče pomagajo, izpolniti prvo dolžnost ljubezni do bližnjega. Ohladiti bolečine ranjenih, ohraniti njihovo življenje njihovim rodbinam.

Narodi Avstrije take prošnje še nikdar niso pustili neuslišane. Gotovo bodo tudi tokrat storili, kar jim velewa srce.

Hitra pomoč je nujna.

Tudi najmanjši prispevek je dobrodošel.

Doneski se sprejemajo:

Na Dunaju: pri vodstvu zveze avstrijske družbe „Rdečega Križa“, Dunaj, I., Milchgasse št. 1. (Račun poštne hranilnice št. 19.215.)

V Gradcu: pri blaginiku družbe „Rdečega Križa“, gospodu Fridriku Fritzu pl. Fritzbeg, Kalchberggasse 10.

V Mariboru: iz prijaznosti v upravnistvu našega lista.

Predsedništvo zveze:

Knez Schönburg.

Dr. vitez Uriol.

Knez Dietrichstein.

Kneginja Montenuovo.

Fanny Meissner-Diemer.

Avstrijska družba „Rdeči Križ“ na Balkanu.

Due 15. t. m. se je vršila na Dunaju v sejni dvorani „Rdečega Križa“ izredna seja pod predsedstvom princa Schönburga.

Vlade vojskujočih se držav in otomanski „Rdeči Polumeseč“ so se obrnile na avstrijski „Rdeči Križ“ s prošnjo, da jim pošlje na bojno polje zdravnike, postrežnike, sanitetni material in barake.

Na predlog predsedništva se je sklenilo soglasno, odzvati se vabilu na podlagi konvencije iz Genla v mejah možnosti.

Tako pošljejo te dni v Črnogoro: bolnišnico s 50 posteljami in dva zdravnika, 15 postrežnikov in 6 postrežnic iz bolnišnice Rudolfinuma; „Rdečega Križa“ in mnogo sanitetnega materiala. V Cetinje je poslan poseben delegat, da uredi postavitev bolnišnice. Dalje ambulanco, sestojajočo iz 2 zdravnikov, 10 postrežnikov in sanitetni material za Podgorico.

V Bolgarijo: ambulanco z 2 zdravnikoma in 10 postrežnicami ter mnogo sanitetnega materiala.

V Turčijo je bilo že poslano pred 10 dnevi potom otomanskega „Rdečega Polumeseča“ sanitetnega materiala v vrednosti 5600 K.; pošlje se še drug material.

Predsedstvo avstrijskega „Rdečega Križa“ je pooblašeno delati v to svrhu z društvenimi sredstvi do 150.000 K.

Balkanska vojna in naša industrija.

Praške tovarne za perilo so dobile dne 18. t. m. več velikanskih zabojev perila, katerega so odposlale pred kratkim v Turčijo, nazaj. Blago je pa vredno več tisoč kron in imajo tovarne vsled vrnitve blaga precej občutno škodo. Prepovedan je tudi eksport na Balkan za izdelke čeških predilnic. — Škoda, ki jo trpi vsled tega, presega že sedaj več stotisoč kron.

Srbsko-turška vojska.

Uspešno prodiranje Srbov.

Srbske čete generala Živkoviča so dne 20. t. m. zasedle Novi Varož ter prodirajo sedaj že proti Prepolju.

Srbska glavna armada pod poveljem prestolonaslednika je zajzela v soboto nekoliko okopov pri Podujevu. Po noči je turška posadka zapustila mesto ter se umaknila proti Prištini. Drugi dan dne 20. t. m. zjutraj so zato zavzeli Srbi mesto Podujevo brez vsake posebne težave. Bogat plen jim je padel v roke. Dobili so eno turško zastavo, 80 šotorov, 110.000 patronov, 80 volov, 100.000 kilogramov cvibaka in mnogo druge municije.

V Podujevi so Srbi postavili srbske civilne oblasti.

Istega dne so padle tudi Bujanovce v srbske roke.

Dve srbski in ena bolgarska divizija so udrle preko Deve-Bakra v Macedonijo. Zapoveduje jim srbski general Stepanović. Zasedle so okraj Krivopalanka.

Srbina Kosovem.

V Belgrad je došla vest, da so Srbi zavzeli že vas Gračanica, kjer se nahaja staroslavna cerkev, ustanova srbskega kralja Miljutina. Srbski voji so opravili v tej cerkvi svojo pobožnost ter se dali še tudi tamkaj obhajati. Uradno ta vest pa še do sedaj ni potrjena.

Odločilna bitka med Srbii in

Turki. Solun, dne 22. oktobra: Zekki paša je odredil vse, da se postavi odločno v bran Srbom, ki prodirajo proti Kumanovu. Večjo bitko pričakujejo se ja prihodnji teden, ker Srbi vsled neugodnega terena le počasi prodirajo. Zekki paša, ki je bil učenec generala Goltza, in ki ima 100.000 mož vojske in tudi dobro artilerijo ter več strojnih pušk, namenja še najprej pognati nazaj prodirajoče Srbe in se bo obrnil nato proti Kjustendilu. Njemu se pridruži tudi neki nemški avijatik, ki si je pa dal turško ime. Turka poročila pravijo, da se bodo še nekaj časa širile vesti o uspehih Srbov, toda ti vspehi so ba brezpomembni. Odločitev bo padla še le pri Kumanovu.

Rumunska in balkanska vojna.

Dne 21. t. m. so izročili bolgarski, srbski in grški poslaniki rumunski vladi note o napovedbi vojne. Vse vlade so izrekle željo, da bi ostala Rumunska nevtralna. Ministrski predsednik Majorescu je pa sprejel note balkanskih držav brez vsake opazke.

Manifest srbskega kralja na srbsko ljudstvo.

Manifest srbskega kralja na srbsko ljudstvo, ki je bil izdal v petek dne 18. t. m., ob 5. popoldne, se glasi:

„Usoda balkanskega polotoka je zopet na dnevnem redu. Tudi je zopet v ospredju usoda Stare Srbije, te staroslavne in toliko preizkušene matere našega kraljestva, katera je historična zibel srbske države. Stara Srbija stoji zopet v ospredju, ona Stara Srbija, kjer so vladali slavni srbski kralji in carji in kjer se nahajajo slavne prestolnice Nemaničev. To je ona Stara Srbija, v kateri stoje bivše srbske prestolice Raška, Priština, Skoplje in Prizrenj. Ta Stara Srbija, kjer žive naši bratje po krvi in jeziku, jeji pod neznošnim otomanskim režimom že stoletja. Od berlinskega kongresa sem tvorijo temelji turške uprave umori, uboji, nasilstva, otomanizacije žen in mož ter zaničevanje naše vere, našega jezika in srbskega imena. Novi konstitucionalni režim v Turčiji je nadaljeval nečloveško delo v Stari Srbiji, kjer niso bili Srbi varni življenja niti svojega imetja in kjer so bili vedno do skrajnosti ogroženi. Anarhija je dosegla vrhunec in zato se je Srbija odločila, da stori konec tem neznošnim razmeram.“

Ta kraljev manifest konča s pozivom na junaške čine.

Srbski poveljniki.

Srbska vojska operira v štirih kolonah. Vrhovno poveljništvo ima kralj sam. Šef generalnega štaba je general Pudnik, njegov pomočnik je Živojin Misič. Eni koloni poveljuje general Stepan Stepanović, drugi koloni prestolonaslednik Aleksander, tretji Boža Janković in četrti Mihajlo Živković. Kolona generala Stepanoviča operira skupno z Bolgari. Koloni prestolonaslednika Aleksandra in Jankoviča operirata iz Loskovec in Vranje proti jugu, kolona generala Živkoviča pa na zahodni strani.

Bolgarsko-turška vojska.

Bolgari pred Odrinom. — Bolgarske zmage. — Turki se umikajo.

Vesti, da so prodri Bolgari pred Odrin (Adriano) celo turški oficijelni krogi ne zanikajo več. Bolgari so tedaj s svojo glavno armado dosegli na turških tleh že lepe vspehe, kar vzbuja po celi Bolgariji ne le velikansko navdušenje, temveč bodri še tudi bolgarsko vojaštvo do zmag. S tem je dobila bolgarska armada napram svojemu nasprotniku ono moralno pretežnost, ki so jo dosegle tudi že armade Črnogorcev, Srbov in Grkov s tem, da so udrle na sovražna tla. Tega dejstva ne morejo spremeniti razna poročila iz Carigrada o turških zmagah. V vseh takih slučajih se je pač šlo le za manjše praske, ki niso odločilnega pomena ter ne spremene prav nič na najvažnejšem vprašanju: Kdo bo zmagal pred Odrinom?

Tam si stojite nasproti dve po številu približno enako močni armadi, toda Turki imajo to prednost, da lahko čakajo na napak za odrinskimi utrdami.

Zmagajo Turki, potem gorje Bolgarom in gorje tudi ostalim državam. Če bodo pa poraženi Turki, potem je položaj Turške za del časa v skrajni nevarnosti.

Dne 20. t. m. proti večeru je prekorajil nek bolgarski pešpolk bolgarsko mejo pri Balkuhlu v smeri Kirkilisa, da krije levo krilo glavne bolgarske armade.

V času, ko je korakala glavna bolgarska armada proti utrdam Kurdzali in Mustafa Paša ter ju vzela z naskokom, da je dobila prosto pot do Odrina, so skušali Turki udreti pri Timbrašu, ki je komaj 20 kilometrov oddaljen od Plovdiva, v Bolgarijo, kar bi bilo imelo za Bolgare lahko usodopolne posledice. Če bi se Turkom to posrečilo, potem bi dobili v roke železnico iz Plovdiva v Odrin, po kateri dobiva bolgarska glavna armada pred Odrin živila in strelivo, ter bi jo lahko razočali. S tem bi bila bolgarska armada odrezana in v največji nevarnosti. Do sedaj se pa to Turkom še ni posrečilo, ker bi sicer že bili dospeli pred Plovdiv, toda svoje napade bodo gotovo ponovili. Za omenjeni prelaz pri Timbrašu so se vršili zelo vroči boji, ki se pa bodo gotovo še ponovili.

Bolgarske čete prodirajo na celi črti. Turško vojaštvo se pomika iz strahu v velikem nerodu nazaj in pusti ležati za seboj puške, topove in municijo. Turško prebivalstvo zapušča svoja bivališča. V nekaterih vaseh so pustili Turki svoje majhne otroke, katere so potem bolgarski vojniki spravili na varno. Bolgarske prednje straže so prodrele neposredno pred Kirkilisso in so dospеле pred črto fortov in redut trdnjave Odrin. Vse višinske pozicije so vzeli Bolgari z bajonetom v roki. V trdnjavi Mustafa Paša so zaplenili Bolgari čez 100.000 kilogramov žita.

Turki bombardirajo bolgarska pomorska mesta Burgas in Varna.

Dne 21. t. m. so bombardirale turške vojne ladije obe pomorski luki mest Varno in Burgas ob Črnem morju. Obe luki ste precej trpele. Razun tega so bombardirali tudi hebrjeno luko Kavarna, kar je proti mednarodnem pravu.

Pred Odrinom. — Zladnja poročila.

Pred Odrinom se niso v zadnjih urah zgodile nobene važnejše spremembe. Računa se, da razpolaga turški general Abdulah paša med Kirkilisso in Odrinom s 150.000 možmi, to je: 1., 2., 3. in 4. armadni zbor. Odrin obdaja 27 fortov, ki pa imajo dve slabe lastnosti. Oboroženi so večinoma z zastarelimi topovi in so oddaljeni od mesta 3 do 4, k večjemu do 6 kilometrov. Sovražnik z modernimi topovi za obleganje lahko zajedno z obstreljevanjem fortov strelja tudi na mesto, kajti moderni topovi izstreljajo svoje granate preko fortov na mesto. Iz tega vzroka je general Abdulah paša napravil okrog teh starih fortov še nove forte, ki so 8 do 10 kilometrov oddaljeni od mesta. V kratkem času, katerega je imel za napravo, mu ni bilo mogoče napraviti takšne moderne forte, kakoršne zahteva moderno obleganje trdnjave, toda napravil je iz betona in železnih plošč utrbe in jih opremil z modernimi topovi iz tovarne Krupp, ki zabranjujejo sovražniku, se jim bližati z infanterijo in kavalerijo. Le če so premagane te prednje utrbe, se še le zamorejo vzeti z naskokom notranji forti.

Krepka zaslomba odrinske trdnjave je pa tudi druga trdnjava Kirkilisse, ki je oddaljena od mesta Odrina 50 kilometrov. Vsaka oblegovalna armada mora torej z oblegovanjem Odrina tudi istočasno oblegati Kirkilisso. Kirkilisse pa imajo v okrožju 20 kilometrov stalne forte.

Z naskokom se Odrin ne more vzeti, ker bi sicer imeli Bolgari ravno tako velike izgube, kakor so jih imeli Japonci pred Port Arturjem. Oblegovanje obeh trdnjav bi pa trajalo več tednov, mogoče tudi več mesecev in bi imelo naposled še to slabo posledico, da bi zamogli Turki v tem času dobiti novih čet iz Azije, in bi prišli Bolgari med dva ognja. A vsekakor čaka Bolgare težavna naloga.

Bolgari prodirajo po nižinah rek Bregalenica, Strume in Mesta, katere so že tudi zasedli. V boju dne 18. t. m. pri Čumaji so zaplenili Bolgari tri topove z municijo. Vjeli so 140 turških vojakov. V Mehomiji ste se udali dve turški stotniji. Bolgarska prebivalstvo, katero je tukaj prestopilo v turško ve-

ro, pozdravlja navdušeno bolgarske čete kot svoje brate in jim izroča orožje. Bolgarska četa je zasedla mesto Doulen, kjer je imela bogat plen, 1 zasedla vo, 265 zabojev s patroni, 80 vojaških pušk, mnogo municije in drugih vojaških potrebščin. Vjeli so 40 turških vojakov, ostali so pobegnili. Tudi mesto Kir-diala je padlo. Bolgari so vjeli nekega turškega majorja z oddelkom vojaštva, kateremu je isti poveljeval.

Črnogorsko-turška vojska.

Prodiranje Črnogorcev.

Črnagora je bila, kakor poročajo uradno, do sedaj še povsod zmagovita. V boju pri Tuziju in na Šipčaniku so vjeli Črnogorci nad 4000 mož in 60 turških častnikov. Črnogorske izgube so sicer res velike, odgovarjajo pa velikemu številu turških čet. V Podgorici in drugih mestih v Črnigori je že nad 6000 turških vjetnikov.

Proti Skadru.

Črnogorska armada, ki prodira proti Skadru, obstoja iz glavne armade prestolonaslednika Danila in šteje 20.000 črnogorskih vojakov, katerim se je pridružilo še nad 6000 Malisorov. Druga kolona, ki bo prodirala preko Taraboša proti Skadru pod poveljstvom vojnega ministra Martinoviča, šteje pa 16.000 mož. Zatrjuje se, da bo še tekom bližnjih ur začela črnogorska artilerija boj proti Tarabošu, in da se vrši kmalu odločilni naskok. Kakor hitro zavzame črnogorska armada trdnjavo Taraboš, ji je odprta pot do Skadra.

Grško-turška vojska.

Grška armada zmagovito prodira.

Grška armada pod poveljem prestolonaslednika Konstantina, ki se je zbrala pri Larisi, je prodrla čez grško mejo do turške trdnjave Elasona. In boj za Elasono je trajal štiri ure. Grki so zavzeli Elasono ter potisnili Turke proti Sardanopornu. Okrog Elasona so zavzela Grki vse holme ter se pripravljajo na odločilno bitko. Turške čete so se utaborile v močni poziciji pri Klaholivadijoni, odkoder gospodarijo nad prelazom, ki brani vhod v dolino Vistrica.

Druga grška armada pod poveljem generala Sapuntakisa je pa odkorakala na tesalsko mejo. In tukaj je prekorajila reko, ki loči grško provinco Akarnanijo od turškega vilajeta Manino, in je prikorakala v najjužnejši del tega vilajeta, v nižino ob severnem obrežju zaliva Arta. Turške pozicije se pa ne nahajajo ravno v tej dolini, ampak so dalje še proti severu v gorovju, katero morajo Grki prekorajiti, če hočejo priti pred močno turško trdnjavo Janino.

Grki zasedli otoka Lemnos in Tenedos.

Grška flotila je zavzela otoka Lemnos in Tenedos. Turška posadka, ki ni bila baš mnogoštevilna, se je po kratkem boju vdala.

Slikarji na bojišču.

Srbski akademični slikar Malisa Glišić je v svrhu slikanja vojnih prizorov odpotoval na vojno bojišče.

Raznoterosti.

Iz šole. Suplentinja v Cirkovcih Marijana Požar je imenovana stalnim učiteljicam istotam. — Stalni učitelj na Polensaku Jožef Grup je imenovan za nadučitelja istotam. — Provizorični učitelj v Cirkovcih Ernest Lassbacher je imenovan za stalnega učitelja istotam. — Stalni učitelj pri Sv. Miklavžu pri Ormožu Franc Karbas je imenovan za učitelja v Hajdinu pri Ptujju. — Učiteljica pri St. Vidu niže Ptujja Ana Bežjak je imenovana za učiteljico v Hajdinu. — Provizorična učiteljica ročnih del v Šoštanju Marija Trobej je imenovana za stalno učiteljico ročnih del za Šoštanj in Topolšico. — Definitivna učiteljica pri Sv. Bollenku v Slov. gorteah Jospina Belšak je imenovana za stalno učiteljico pri Sv. Roku ob Sotli. — Umirovljeni so: Janez Kočmut, nek učitelj pri Sv. Urbanu pri Ptujju in Helena Jenko, učiteljica pri Sv. Jakobu v Slov. goricah.

Nova knjiga. „Nedeljski listi in evangelja“ je ravno kar dotiskana. Ko bo vezana, dobijo p. n. župni uradi naročilno poló po dekanijskih uradih. V tiskarni sv. Cirila se knjiga ne naroča, na kar opetovano opozarjamo č. duhovščino.

Izpraznjena učiteljska mesta. Na štirinajstih učiteljskih mestih (prvi plačilni razred) je oddati službo učitelja ali učiteljice; prošnje do dne 15. novembra. — Na šeststrednici v Pobrežju pri Mariboru (prvi plačilni razred) je oddati službo učitelja; prošnje do dne 20. novembra.

„Marburgerci“ je od sovraštva do Jugoslovancev pošla vsa razsodnost. Njeno simpatiziranje s Turki, kateri so po njenih zaščitnih najbolj kulturni ljudje, je toliko, da je pričela delati turške zmage kar doma v uredništvu. V sobotni številki farba svoje brunne backe, da so Turki zmagali Črnogorce in vtrli na črnogorsko ozemlje. Samo da bi zbrisala slab utis, ki so ga napravila na prenapete „Nemce“ „Marburgerčina“ kalibra poročila o črnogorskih zmagah, je navzečila svojim čitateljem zgorajšnjo neresnično raco. Vidi se, da povzročajo pobratimstvo s Turki pri ljudeh okrog „Marburgerce“ orientalsko fantazijo. Priporočamo „Marburgerci“,

naj poroča marburškim birpolitikarjem mesto o črnogorskih „Kopfabsehneiderjih“ o turških prozodejstvih, o katerih pišejo tudi pošteni nemški poročevalci, Hic Rhodus... .

Hrvaško-slovenski sabor v Ljubljani je vzbudil v javnosti mnogo pozornosti. Slovenski liberalci, ki so tudi v tem vprašanju pokazali svojo popolno nezmožnost in onemoglost, po stari navadi natočujejo in zabavljaljo. Nemci pa posvečajo dogočku vse svojo pazljivost in priznavajo, da smo storili v nedeljo krepak korak naprej. Zlasti iz nemško-nacionalnih listov se jasno bere, da postaja Nemece vsled našega smotrenega dela strah. O nedeljski prireditvi so prinesli vsi nemški listi zelo obširna poročila, kar priča, da ji pripisujejo veliko važnost. „Tagespost“, „Tagblatt“ in drugi govore tudi na drugih mestih o združitvi Hrvatov in Slovencev in pravijo, da ne bo ostalo brez vpliva na naš notranje-političen položaj. Nemcem povzročajo naše delo nemirno spanje, za to vemo, da smo na pravem potu in le po tem potu naprej!

Mnogo pozdravov od raznih strani je došlo na nedeljsko slavnost v Ljubljano. Pozdravili so zbor tudi med drugimi: nadškof Stadler iz Sarjeva in pa naš deželni odbornik Róbič.

Prof. Bezenšek v Zofiji je nam obljubil še nadaljnih zanimivih poročil iz Balkana. Kdor hoče biti o vojski dobro informiran, naj zato naroči „Stražo.“ „Sirite „Stražo“!

Državni zbor je včeraj zopet začel z rednimi sejami. Vlada je predložila proračun, ki izkazuje majhen prebitok. Govoril je finančni minister. V razpravi je predloga o živinskih kužnih boleznih.

Štajersko.

Maribor. Slovenski katoliški rokodelski pomočniki priredijo v nedeljo, dne 27. t. m. veselico z govorom in gledališko predstavo. Igrajo šaloigro „Čevljar.“ Predstava se vrši v dvorani društva katoliških rokodelskih pomočnikov, Apothekegasse 9, ob 8. uri zvečer. Slovenci, pridite mnogoštevilno!

Maribor. Pevska Sola za otroke začne letošnji redni pouk v četrtek, dne 24. t. m., ob ½5. uri popoldne v čitalniški sobi (Narodni dom). Vpisnina znaša 40 vin. ukovina 1 K mesečno. Pouk bude pa vsak četrtek od ½5. do ¾6. ure. — Pevski odsek.

Študenti pri Mariboru. Ob priliki Slomšekove slavnosti in vinske trgatve, katero smo priredili že zadnjo nedeljo, smo razobesili na veselicihni prostoru slovensko zastavo. To vam je bil vrišč pri naših nemourjih. Vse vragove so klicali skupaj, pa ni nič pomagalo. Najbolj so se sevčda ustili ljudje, ki jim tukaj pravimo bindišarji. Ne samo slovenske zastave, ampak še mnogo drugega boste morali doživeti, razumete?

Sv. Martin pri Vurbergu. V nedeljo, dne 27. oktobra, po rani službi božji, se vrši v gostilni gospe Ane Amer gospodarski shod Osrednje zadruge, na katerem bo govoril Fr. Žebot iz Maribora. Kmetje, pridite!

Ljutomer. Pretečeni teden je visela štiri dni bela zastava na sodniškem poštopju; znamenje, da so bile naše ječe prazne. Skoda, da to veselje ni trajalo dalje.

Ljutomer. Prečastitemu gospodu dekanu M. Jurkoviču so se v pondeljek, dne 21. t. m. splašili konji, ravno ko je pri župnišču sedel na voz. Besni konji so dirjali proti staremu trgu, kjer se prevrže voz in vrže gospoda dekana ob cesto. Pri tem padcu so dobili gospod dekan hude poškodbe po nogah, zlasti po glavi. K sreči rane niso smrtonovarne, kakor je konstatiral gospod dr. Chloupek. Konji so z vozom dirjali skozi trg ter so jih še le pri kolo-dvoru vlovili. Želimo preblagemu gospodu dekanu skorajšnjega okrevanja.

Celje. Gospod Stibler se začira v „Dnevu“ in „Zadrugi“ v liberalne češke banke in pravi, da iste izvršujejo zavratni umor slovenskega združništva. Prej je vedno Koroško bilo povod suhi v blagajnah liberalnih posojilnic, sedaj pa so liberalne banke krive posledic političnega lahkomiselnega poslovanja liberalnih posojilnic. Gospod Stibler naj mirno pove, da je bila velika napaka snovati posojilnice s pomočjo in za Narodno stranko, ker propad stranke pomeni potem tudi propad njenih gospodarskih organizacij. Če tudi je naša stranka odločno nastopila proti bankam, smo izvedeli, da se pri nobeni naši posojilnici ne pozna vpliv bank, temveč teče v banke — liberalni denar, ker nimajo liberalci sami zupanja do Stiblerjevih posojilnic. To je dejstvo, o čemur javno razpravljajo liberalni kapitalisti in o čemur vedo razne podružnice liberalnih bank marsikaj povedati.

Rečica v Savinjski dolini. Naše izobraževalno društvo priredi v nedeljo, dne 27. oktobra veliko Slomšekovo slavnost pri gospodu Stiglicu (Cuježu). Začetek popoldne po večernicah. Na vspredu je slavnostni govor, ki ga ima profesor gospod dr. J. Hohnjec iz Maribora, petje, deklamacije in gledališka igra.

Primorsko.

Trst. Tukaj so oo. jezuitje v župniji sv. Antona Pad., v Via del Ronco 4, postavili novo veličastno baziliko v čast presv. Srcu Jezusovemu. V njeni južni stranski ladji stoji mičen altar sv. Jože.

fa, katerega je cerkvi podarila najdvojvodinja, Marija Jozefa, in kateri je bil dne 10. oktobra t. l. posvečen po tržaškem škofu, mil. g. dr. Andr. Karlinu. Severno ladjo krasi umetniško izdelan altar preblazene device Matere božje pod imenom „Marije Snežne“ ali „Matere prečudežne.“ Altarna slika je zvest mozaik-posnetek staročastitljive podobe Marijine, ki se pripisuje sv. evangelistu Lukežu in je v velikem češčenju pri Mariji Snežni v Rimu. (Taj) dragoceni altar so cerkvi darovali prevzvišeni gospod knezoškof lavantinski nekako v povračilo za duhovne dobrote, katere se prejemale mariborske šolske sestre v Trstu in jih prejema lavantinska škofija po sv. misijonih in duhovnih vajah, vršeeh se pod vodstvom oo. jezuitov. Naprošeni, da bi ta altar sami posvetili, so prevzvišeni nadpastir dr. Mihael Napotnik v soboto dne 19. oktobra 1912, došli iz Maribora v Trst. Prijazno in gostoljubno sprejeti od mil. škofa tržaškega, so isti večer v jezuitski cerkvi opravili zapovedane cerkvene molitve, pred sv. ostanki, odločenimi za novi altar. V nedeljo dne 20. oktobra, na praznik posvečenja vseh cerkev, so ob asistenci dveh kanonikov tržaškega kapitlja, gg. Justa Buttignoni in Antona Lupetina, oo. jezuitov in več tržaških duhovnikov, ter vpriči mnogoštevilnega vernega ljudstva med pomenljivimi obreči posvetili novi altar, blagoslovili imenovano Marijino sliko z altarno opravo vred, ter sklenili izpodbojno cerkveno slovesnost, ki je trajala od devetih do poldvanajstih predpoldne, z zahvalno pesmijo Te Deum. Črez poldan so prevzvišeni vladika ostali v družbi oo. jezuitov, popoldne so z mil. škofom tržaškim obiskali škofijsko posestvo v župniji Skedenj zunaj tržaškega mesta ter so se po noči vrnili v Maribor. X OO. jezuitje so pri novem Marijinem altaru osnovali za vse prihodnje čase ustanovo, vsled katere se bo pri istem vsako leto služila ena sveta maša za prevzvišenega darovatelja in za vso lavantinsko škofijo.

Razgled po svetu.

Prerokovanje. Kako so pred 34 leti sodili v tehničnih krogih o električni razsvetljavi in letanju po zraku, je razvidno iz nekega poročila o običnem zboru Bombay Gas Companyje leta 1878, iz katerega navaja list „Scientific American“ nekatere zanimive točke. Eden izmed udeležencev na tem zborovanju, ki se je malo poprej seznanil na neki razstavi z električno razsvetljavo, je pomiril delničarje plinove družbe, ki so bili nekoliko v skrbeh zaradi novega konkurenta, da električna luč ni sposobna za razsvetljavo, ki bi jo lahko kdo rabil v svoji hiši in jo prepuščal skrbi poslov. Poleg tega se tudi električni tok ne more imeti v zalogi in v trenutku, kakor hitro se ustavi iz kateregakoli vzroka stroj, ki proizvaja tok, ugasnejo vse luči. Neki udeleženec je bil zaradi električne razsvetljave ravno tako malo še v skrbeh. Ta je sicer priznaval, da zna postati v daljni bodočnosti električna razsvetljava splošna, toda tudi ni izključeno, da bodo znali ljudje v daljni bodočnosti letati po zraku. Vse to je morebiti mogoče, toda do sedaj je še daleč. — Kakor je videti, pa ni bilo tako daleč, kakor so možakarji mislili.

Mizarskega učenca

pridnega, sprejme mizarski mojster na Dunaju. Naslov in pogoje pove Ferdo Leskovar, tajnik Spodnješt. ljudske posojilnice v Mariboru.

Službo organista

se odda pri Sv. Križu nad Mariborom. — Nastopi se lahko takoj. 213

SVARILO.

Svarim vsakogar, mojemu sinu Ivanu Štarkl-
nu dajati denar ali kaj drugega, ker zanj nisem
plačnik. 217

Ivan Štarkl ml.,
posestnik in mesar v Sevnici.

Franc Pleteršek Maribor, Zaloga Koroška cesta 10. pohištva

Bogata zaloga poliranega, medlo poliranega
pohištva iz trdega in mehkega lesa za spalnice,
obednice, za kuhinjsko pohištvo, zaloga divanov,
podstavk, žimnic, stolov in ogledal, otročjih pos-
telj iz železa po zelo nizkih cenah. 83

Vsi, ki ste skrbni možje in očetje!

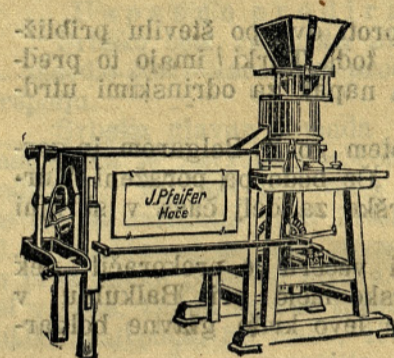
Ali hočete vsaj 10 vinarjev na teden žrtvovati
za svojo oziroma za prihodnost svojih otrok?

Potem pišite „Slov. Straža“ v Ljubljani po knjižico g.
župnika Haaserja o ljudskem zavarovanju, ki se vsa-
komur določje popolnoma zastoj.

„Slov. Straža“ v Ljubljani

zeli imeti v vsaki občini po vsem Sloven-
skem zanesljivega človeka, ki bi sodeloval
pri „Ljudskem zavarovanju“. Zagotovljen je
dober in trajen zaslužek. — Ponudbe pod
„Ljudsko zavarovanje“ na Slov. Stražo v
Ljubljani. 171

Novost. Ročni mlin! Novost.

Zraven slike od mene iznajdene
mline stavim v šestih različnih
velikostih za roko, gepelj, vodno
ali motorno moč. — Prva in
druga velikost je najbolj pri-
poročljiva za manjše kmetije,
srednja za veleposestvo in večja
za obrt. Pripomni se pa, da
manjši mlini ravno tako dobro
meljejo kakor veliki, ker ima
vsak mlin štiri pajtlje, in sicer
en svilnat za fino pšenično moko
dva za različne krušne moke
in eden za gris. Kamenje si vsak
kmet lahko sam z klepalom iz-
oštiri, kakor pri vsakem na-
vadnem vodnem mlinu. — V začetku si seveda ne zna vsak dobre moke
napraviti, kdor ni v mlinarski obrti izučen, se mora polagoma priva-
diti. Cene so pri sedajnih dragih razmerah tako nizko nastavljene, da
je mogoče vsakemu, tudi najmanjšemu kmetu si tak mlin naročiti. V
sedanjem razburjenem času, ki kmeta stiska od vseh strani in mu je
ustreženo, če si zamore sam pomagati, je priporočljivo, da bi kmečke
posojilnice, kmečke in strojne zadruge nakupile primerne mline v več-
jem številu po nižji ceni in jih razdelile med kmete proti polajšanemu
vplačevanju.

Spričevalo:
Rakovnik, 13. febr. 1912.
Cenjeni gospod!
Naznanim Vam, da sem iskal po
vseh tovarnah mlin, pa takega ni-
sem mogel dobiti kakor je Vaš.
Človek ga more z roko vrteti pa
naredi boljše moko kakor vodni
mlin. Kako nebi bili zadovoljni,
ker ga vsak šolarski otrok lahko
goni. V dveh urah zmleje mernik žita. Jaz sem prav zadovoljen s tem
mlinom, kakor tudi vsi drugi, katerim ste ga poslali. Dragi gospod,
jaz ga vsakemu kmetu priporočam. Srčni pozdrav! Stefan Colarič, Ra-
kovnik št. 5, z. p. Št. Jernej na Dolenjskem (Kranjsko). 444
Čeniki se razpošiljajo brezplačno in poštne prosto.

Jos. Pfeifer,

tovarna za poljedeljske in
kmetijske stroje in livarna za
železo in medenino v Hočah
(Kötsch) pri Mariboru na
Štajerskem.

Trgovina s specerijskim blagom

Pozor Slovenci!

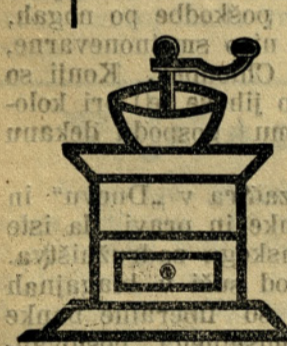
Trgovina z moko in dežel. pridelki

Glavna slovenska zaloga velikanska
izbira kranj. vrvarskega blaga
kakor: šrang, ujazd, vrvi, vrvi
za perilo, mrez za seno in za o-
troške postelje itd. itd.
Sprejema se vse pod to stroko
spadajoča dela kakor: vrvi za zvo-
nove, dvigalnice in transimsije.

Ivan Ravnikar
Celje
Graška cesta 21.

Glavna slovenska zaloga suhih in
oljnatih barv, čopičev, frniza in
lakov.
Zaloga nagrobnih in voščenih sveč.
Zaloga vseh rudniških voda.
Priporočam sveža, deteljna, travna,
poljska, vrtna in cvetlična kaljiva
semena.

Na drobno! Točna in solidna postrežba! Na debelo!

V lastnem interesu zahtevajo
gospodinje pri nakupu izrečno:
pravi Franck z kavnim mlinčkom.
Zelo se svetuje, da se takoj prepri-
čamo, če li ponujeni nam zabojček
ali zavojček tudi resnično nosi
„kavni mlinček“ kot jamstvo pristne
kakovosti. — Tovarna v Zagrebu.

Hotel Trabesinger

v Celovcu
Velikovška cesta
št. 5
se priporoča potnikom, ki prinočujejo
v Celovcu. — Tukaj najdejo lepe in
snažne sobe; izborna kuhinja, zajam-
čeno pristna in dobra vina.
Za zabavo služi kegljišče. — Po leti
sediš na senčnatem vrtu.
Veliko dvorišče za vozove in tri hlevi za konje. — V tem hotelu najdete
vsak dan prijetno slovensko družbo. Velike dvorane za shode in veselice.
Na kolodvoru pričakuje gostov domači omnibus.
Lojzka in Pepca Leon.

Ljudska Hranilnica in Posojilnica v Celju

registrovana zadruga z neomejeno zavezo
v lastni hiši (Hotel „Pri belem volu“) v Celju, Graška cesta 9, I. nadstr.
obrestuje uraduje posojuje
Hranilne vloge po 4 1/2% brez odbitka rentnega
davka. Sprejema hranilne knjižnice drugih zavodov
kot vloge, ne da bi se obrestovanje prekinilo. Daje
vložnikom na dom brezplačno hranilne nabiralnice.
Sprejema po sejnem sklepu vloge na tekoči račun
in jih obrestuje od dne vložitve do dne dviga.
vsak torek in petek dopoldne. Prošnje se sprejemajo
in pojasnila dajejo vsak dan, izvzemaši praznike,
dopoldne od 8. do 12. ter od 3. do 6. ure pop.
Za vplačila po pošti se dajejo zastoj poštno-hra-
nilnične položnice št. 92465. Telefon ima št. 8. Za
brzojave zadostuje naslov: Ljudska posojilnica Celje.
na zemljišča po 5% do 5 1/2%, z amortizacijo ali
brez nje, na zastavo vrednostnih listin in na osebni
kredit pod ugodnimi pogoji. Konvertuje vknjižene
dolgove pri drugih zavodih in izterjuje svojim čla-
nom njih terjatve. Prošnje in listine za vknjižbo
dela brezplačno, stranka plača le koleke.